

HELSINSKÉ KOMUNIKÉ

o intenzívnejšej spolupráci európskych krajín pri odbornom vzdelávaní a príprave

Komuniké

**Európskych ministrov odborného vzdelávania a prípravy,¹
Európskych sociálnych partnerov² a Európskej komisie,
ktorí sa zúčastnili zasadnutia v Helsinkách 5. decembra 2006,³
aby preskúmali priority a stratégie
kodanského procesu**

I. EURÓPA POTREBUJE INVESTÍCIE DO ODBORNÉHO VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY

Potrebné sú investície do ľudského kapitálu a zručností

Pri riešení úloh, ktoré máme v Európe pred sebou, majú vzdelávanie a odborná príprava kľúčovú úlohu: sú to globalizácia, starnutie obyvateľstva, vznikajúce nové technológie a potreba zručností. Tieto úlohy sú zahrnuté do programu Európskej únie a jej revidovanej Lisabonskej stratégie, ako aj do Integrovaných usmernení pre rast a zamestnanosť 2005 – 2008⁴. Obsahujú výzvu na rozširovanie a zlepšenie investícií do ľudského kapitálu, ako aj na prispôsobenie systémov vzdelávania a odbornej prípravy ako odozvu na uvedené úlohy.

Odborné vzdelávanie a príprava sú podstatnou časťou celoživotného vzdelávania

Celoživotné vzdelávanie tvorí vzdelávanie vo všetkých formách a na všetkých úrovniach Stratégie celoživotného vzdelávania⁵ by mali zabezpečiť dobré fungovanie trhu odbornej prípravy a základňu so širokou škálou zručností. **Odborné vzdelávanie a príprava** (ďalej len OVP) sú ich neoddeliteľnou súčasťou. Pri sústreďovaní ľudského kapitálu na dosiahnutie hospodárskeho rastu, zamestnanosti a sociálnych cieľov má OVP rozhodujúcu úlohu. OVP je významným nástrojom, ktorým sa občanom Európy poskytujú zručnosti, znalosti a schopnosti potrebné na trhu práce a v znalostnej spoločnosti. Je skutočnosťou, že služby OVP sú zamerané na väčšinu vzdelávajúcich sa ľudí v Európe a odborné zručnosti a schopnosti bude potrebovať významný podiel budúcej pracovnej sily.

Dvojitá úloha: zapojiť mladých ľudí i ľudí pôsobiacich v pracovnom procese

Európske politiky OVP by mali byť zamerané na podporu kvalitného prvotného OVP a vytvoriť podmienky neustálym OVP dosiahnuť zlepšenie zručností ľudí, ktorí sú už v pracovnom procese. V rámci týchto politík by mali všetci mladí ľudia zapojiť do odbornej prípravy a/alebo vyššieho vzdelávania a zároveň by sa nimi malo zabezpečiť, aby títo mladí ľudia získali zručnosti a schopnosti potrebné na trhu práce a z hľadiska ich ďalšieho života. Tieto politiky by ďalej mali ľuďom, ktorí sú už v pracovnom procese, slúžiť na zabezpečenie možností ďalšieho rozvoja počas celej ich kariéry. Systémy OVP by ako súčasť flexibilných vzdelávacích modelov mali čoraz viac umožniť prístup k ďalšiemu vzdelávaniu a odbornej príprave, najmä k vyššiemu vzdelávaniu po absolvovaní OVP.

Vytvorenie súboru zručností potrebných pre prácu

OVP by malo byť zamerané na poskytovanie širokej základne znalostí a zručností potrebných pre prácu, pričom by zároveň poskytovali špičkovú úroveň na všetkých stupňoch

vzdelávania. Prostredníctvom politik a praxe by sa mali zhodnotiť relatívne vplyvy investovania na rozličných stupňoch zručností a schopností. Ponuka štandardných technických zručností, ako aj špičkových zručností by sa mala zvýšiť, aby sa tak prekonal nedostatok týchto zručností a pomohla udržať inovatívnosť a rozvoj znalostnej spoločnosti.

Príspevok ku konkurencieschopnosti a sociálnej súdržnosti

Pri prispievaní ku konkurencieschopnosti a zvyšovaní sociálnej súdržnosti⁶ má OVP dvojitú úlohu. Politiky OVP by mali byť určené všetkým vrstvám obyvateľstva a mali by ponúkať prítlačlivé a náročné modely tým, ktorých možnosti sú špičkové, pričom by zároveň mali osloviť aj tých, ktorí sú ohrození nevýhodným vzdelaním a vylúčením z trhu práce – najmä mladých ľudí s predčasne ukončenou školskou dochádzkou, ľudí s nízkou kvalifikáciou alebo bez nej, ľudí s osobitnými potrebami, ľudí s minulosťou emigranta a starších pracovníkov. Skrátka, OVP by mali byť spravodlivé a účinné⁷.

Európske a vnútroštátne politiky na zintenzívnenie OVP

- *Základné vzdelanie* by mladým ľuďom malo poskytnúť znalosti, zručnosti, hodnoty a postoje potrebné pre ďalšie vzdelávanie, podnikanie, potenciál zamestnanosti a malo by pripraviť študentov, aby v štúdiu pokračovali vo všeobecnom systéme vzdelávania alebo systéme OVP, alebo vo vzdelávaní, v ktorom sa oba systémy kombinujú.
- *Mladí ľudia* by v OVP mohli získať zručnosti a schopnosti potrebné z hľadiska požiadaviek trhu práce, pre ich potenciál zamestnať sa a celoživotné vzdelávanie. Vyžaduje si to politiky na zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky v rámci OVP a na umožnenie lepšieho prechodu zo školy do práce, napr. prostredníctvom spájania vzdelávania a odbornej prípravy s prácou v učňovskej príprave a vzdelávaním na základe praxe.
- Zručnosti, schopnosti a mobilita *pracovnej sily* by sa mali podporiť podnietením uznávania predchádzajúceho vzdelávania získaného odbornou prípravou a praxou. Možnosti odbornej prípravy by sa mali poskytnúť ľuďom v pracovnom procese. Zároveň by sa možnosti vzdelávania mali sprístupniť aj znevýhodneným jednotlivcom a skupinám, najmä pokiaľ ide o ľudí s nižším vzdelaním.
- Konkurenčné prostredie v podnikaní a obmedzené štátne rozpočty jednotlivých krajín predstavujú z hľadiska zabezpečenia potrebných *investícií do zručností* náročnú úlohu. Verejné a súkromné investície do OVP by sa mali zlepšiť ďalším rozvíjaním vyváženého a spoločného financovania a investičných mechanizmov. Na tomto základe by systémy odbornej prípravy mali byť účinné a poskytovať očakávané výsledky. To si vyžaduje lepšiu správu systémov odbornej prípravy a reagovanie na zmenu požiadaviek trhu práce na zručnosti – odborná príprava by mala byť viac orientovaná na dopyt.

II. USKUTOČŇOVANIE – KODANSKÝ PROCES PRINÁŠA REFORMY

Rôznorodosť – výhody a úlohy

Rôznorodosť európskych systémov OVP je výhodou, ktorá je základom vzájomného učenia sa a inšpirácie pre reformy. Touto rôznorodosťou sa zároveň zvyšuje význam transparentnosti a rovnakého chápania otázok kvality, a teda aj vzájomnej dôvery medzi systémami OVP a praxou. Cieľom by malo byť podporovať európsky priestor OVP, v ktorom by sa kvalifikácia a zručnosti nadobudnuté v jednej krajine uznávali v celej Európe, čím by podnecovali mobilitu mladých ľudí a dospelých. Tento priestor by sa mal rozvíjať používaním spoločných rámcov, nástrojov a prostriedkov a podporovať konzistentným využívaním porovnateľných údajov, na základe ktorých by bolo možné vytvárať politiku založenú na konkrétnych údajoch.

Proces na zlepšenie efektívnosti, kvality a prítlačivosti OVP

V rámci kodanského procesu⁸ intenzívnejšej európskej spolupráce pri odbornom vzdelávaní a príprave sa zaviedla európska stratégia na zlepšenie celkovej efektívnosti, kvality a prítlačivosti OVP v Európe. Tento proces od roku 2002 významne pomohol zviditeľniť a lepšie pochopiť OVP v Európe. Má rozličné aspekty:

- *Politický proces.* Tento proces zohráva podstatnú úlohu pri zdôrazňovaní významu OVP tvorcom politických rozhodnutí. Uľahčuje spoločnú dohodu o spoločných európskych cieľoch a zámeroch, diskusie o systémoch v jednotlivých členských krajinách a na európskej úrovni výmenu vhodných príkladov z praxe. Na úrovni členských štátov tento proces prispieva k intenzívnejšiemu zameraniu sa na OVP a znamená inšpiráciu pre vnútroštátne reformy.
- *Proces tvorby spoločných nástrojov.* Ďalšiu kľúčovú rolu v tomto procese zohráva vytvorenie spoločných európskych rámcov a nástrojov zameraných na zintenzívnenie transparentnosti a kvality schopností ako aj kvalifikácie a uľahčenie mobility účastníkov vzdelávania a pracovníkov. Týmto procesom sa vytvára cesta k spoločnému európskemu trhu práce a európskemu priestoru OVP, ktorý bude doplnkom k európskemu priestoru vyššieho vzdelávania.
- *Proces, ktorým sa podporuje vzájomné učenie sa.* Týmto procesom sa podporuje európska spolupráca. Umožňuje, aby zúčastnené krajiny preskúmali svoje politiky so zreteľom na skúsenosti získané v iných krajinách, a poskytuje rámec na spoluprácu, učenie sa od iných, výmenu podnetov, skúseností a výsledkov.

- *Proces, do ktorého sa zúčastnené strany môžu aktívne zapojiť.* V tomto procese sa zdôrazňuje zaangažovanosť rozličných zúčastnených strán a umožňuje sa im prispievať ku spoločným cieľom.

Kodaň – Maastricht – Helsinky

Po prvýkrát boli priority tohto procesu sformulované v Kodanskom vyhlásení⁹ v novembri 2002. V Maastrichtskom komuniké z decembra 2004 boli tieto priority konkretizované a rozšírené a po prvý raz sa dohodli priority jednotlivých členských štátov. Na druhom nadväzujúcom zasadaní, ktoré sa konalo 5. decembra 2006 v Helsinkách, bol tento proces vyhodnotený a preskúmali sa jeho stratégie a priority.

Proces s presnejším zameraním

Tento proces sa považuje za užitočný a potrebný. V súčasnosti, štyri roky po Kodanskom vyhlásení, je potrebné zamerať sa na pokračovanie v práci a dokončenie a uplatnenie už začatých iniciatív. Bolo by však potrebné zabezpečiť presnejšie zameraný prístup s obmedzeným počtom prioritných oblastí a jasnými cieľmi. Bolo by potrebné vzájomné prepojenie rozličných iniciatív a nástrojov tak, aby sa vzájomne dopĺňali, a ako významná súčasť celoživotného vzdelávania s úzkym prepojením na všeobecné vzdelanie by sa malo na všetkých úrovniach rozvíjať OVP.

Opatrenia, ktoré sa zavádzajú na základe uvedeného procesu, sú dobrovoľné a rozvíjajú sa prostredníctvom spolupráce širokých vrstiev spoločnosti. Osobitný dôraz vo všetkých etapách práce sa kladie na zapojenie sociálnych partnerov a profesijných združení a odovzdávanie skúseností získaných v jednotlivých členských štátoch späť do práce na európskej úrovni.

Reformy si vyžadujú čas – potrebná je konzistencia

Aj keď priority z Kodane a Maastrichtu naďalej ostávajú v platnosti, proces by bolo treba zintenzívniť a práca by sa mala sústrediť na tieto prioritné oblasti:

1. Vnímanie, stav a príťažlivosť OVP. V tejto súvislosti je potrebné viac zdôrazniť dobré spravovanie systémov OVP, ich inštitúcií a/alebo poskytovateľov.
2. Ďalší rozvoj, testovanie a uplatňovanie spoločných európskych nástrojov. Mal by sa stanoviť cieľ, aby sa dohodnuté nástroje používali najneskôr v roku 2010.
3. Systematickejší prístup k zintenzívneniu vzájomného vzdelávania. Na podporu týchto cieľov by bolo potrebné do roku 2008 venovať osobitnú pozornosť zlepšeniu rozsahu, porovnateľnosti a spoľahlivosti štatistických údajov o OVP.
4. Keďže sa kodanský proces blíži k etape svojej implementácie, bola by potrebná aktívna účasť všetkých zúčastnených strán.

Ďalšie nadväzujúce zasadnutie

Ďalšie nadväzujúce zasadnutie ministrov sa bude konať o dva roky s cieľom vyhodnotiť pokrok, zdôrazniť priority a stratégie OVP v rámci pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010 a zamyslieť sa nad orientáciou tohto procesu po roku 2010.

III. NOVÉ PRIORITY

1. Politika zameraná na zvýšenie prítlačivosti a kvality OVP

Zúčastnené krajiny by mali venovať väčšiu pozornosť vnímaniu, stavu a prítlačivosti OVP. Vyžaduje si to:

- zlepšenie celoživotného usmerňovania, aby sa lepšie chápali možnosti a požiadavky OVP a pôsobenia v pracovnom procese vrátane intenzívnejšieho usmerňovania v kariére, poradenstva v školách a pre rodiny, aby bola zabezpečená voľba na základe informovanosti;
- zaviesť systémy OVP, ktorými by sa umožnil prístup k flexibilným a individualizovaným modelom a vytvorili lepšie podmienky prechodu do pracovného procesu, postup k ďalšiemu vzdelávaniu a odbornej príprave a ktoré by podporovali rozvoj zručností dospelých na trhu práce;
- tesné prepojenie s pracovným procesom jednak v úvodnom, jednak v ďalšom OVP a viac možností vzdelávať sa na pracovisku;
- podporu uznávaniu neformálneho a informálneho vzdelávania ako príspevok ku kariérenému postupu a celoživotnému vzdelávaniu;
- opatrenia na zvýšenie záujmu a účasti mužov a žien v tých oblastiach OVP, v ktorých nie sú dostatočne zastúpení, napríklad u žien v oblasti techniky;
- rozvoj a zdôrazňovanie špičkovej úrovne zručností, napríklad uplatňovaním ich celosvetovej klasifikácie alebo organizovaním súťaží zručnosti.¹⁰

Pri zvyšovaní prítlačivosti OVP by bolo treba klásť väčší dôraz na správu systémov OVP a ich poskytovateľov, ktorí uplatňujú program OVP¹¹ prostredníctvom:

- reagovania na potreby jednotlivcov na trhu práce vrátane odhadu potrieb zručností. Osobitnú pozornosť si zaslúžia potreby malých a stredných podnikov;
- kvalifikovaných učiteľov a školiteľov, ktorí sa tiež zúčastňujú na celoživotnom vzdelávaní;
- v jednotlivých štátoch zabezpečenia kvality a jej zlepšovania v súlade so závermi Rady o zabezpečení kvality v OVP¹²;
- zintenzívnenia verejných a súkromných investícií do OVP prostredníctvom vyváženého a spoločného financovania a investičných mechanizmov;
- väčšej transparentnosti systémov OVP;
- väčšej iniciatívy inštitúcií a/alebo poskytovateľov vzdelávania v rámci stratégií jednotlivých štátov;
- aktívnejšieho partnerstva medzi rozličnými subjektmi s rozhodovacími právomocami a zúčastnenými stranami, najmä sociálnymi partnermi a odvetvovými organizáciami, na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni.

2. Tvorba a uplatňovanie spoločných nástrojov OVP

Tvorba spoločných európskych nástrojov by mala pokračovať, aby sa vytvorili základy európskeho priestoru OVP a podporila konkurencieschopnosť na európskom trhu práce. Mal by sa stanoviť cieľ, aby sa dohodnuté nástroje začali používať najneskôr v roku 2010.

Ďalší rozvoj spoločných európskych nástrojov, osobitne zameraných na OVP, prostredníctvom:

- rozvoja a testovania Európskeho systému kreditov pre OVP¹³ ako nástroja na získavanie a prenos kreditov, pričom sa prihliadne na špecifickosť OVP a skúsenosti získané s Európskym systémom získavania a prenosu kreditov¹⁴ (ECTS) pri vyššom vzdelávaní.
- posilnenia spolupráce pri zlepšovaní kvality prostredníctvom používania Európskej siete pre zabezpečovanie kvality OVP¹⁵ (ENQA-VET), ktorou sa podporí jednotné chápanie zabezpečovania kvality a vzájomná dôvera.

V spolupráci s vyššími vzdelávacími inštitúciami by sa malo pokračovať.

Ďalší rozvoj spoločných európskych nástrojov, pri ktorých má OVP významnú funkciu, prostredníctvom:

- rozvoja a testovania európskeho kvalifikačného rámca (EQF) na základe výsledkov vzdelávania, zabezpečenia väčšej rovnováhy a kvalitnejšieho prepojenia medzi OVP a oblasťami vysokoškolského vzdelávania a zohľadňovania medzinárodných odvetvových kvalifikácií.
- ďalšieho rozvoja EUROPASS-u ako jediného európskeho rámca pre transparentnosť a nástrojov na uznávanie neformálneho a informálneho vzdelávania, aby sa podporilo a doplnilo zavedenie EQF a európskeho systému udeľovania kreditov a uznávania študijných výsledkov (ECVET).

Uplatňovanie spoločných európskych nástrojov, osobitne zameraných na OVP, prostredníctvom:

- účasti na testovaní ECVET a podpory jeho vykonávania;
- uplatňovania zásad spoločného rámca na zabezpečovanie kvality, ako sa uvádza v záveroch Rady z mája 2004 o zabezpečovaní kvality v OVP, aby sa podporila kultúra zlepšovania kvality a širšia účasť v sieti ENQA-VET.

Uplatňovanie spoločných európskych nástrojov, pri ktorých má OVP významnú funkciu, prostredníctvom:

- prepájania vnútroštátnych kvalifikačných systémov alebo vnútroštátnych kvalifikačných systémov s EQF;
- podpory vnútroštátnych kvalifikačných systémov pri začleňovaní medzinárodných odvetvových kvalifikácií s využitím EQF ako referenčného rámca;
- podpory rozsiahleho využívania EUROPASS-u.

3. Zintenzívňovanie vzájomného vzdelávania

Na zintenzívnenie vzájomného vzdelávania, spolupráce, výmeny skúseností a poznatkov je potrebný systematickejší prístup. Mali by ho umožniť:

- spoločné koncepcie a dohodnuté definície na európskej úrovni, ktorými by sa uľahčilo chápanie riešení, modelov a noriem v jednotlivých štátoch;
- výskum a prieskumy z finančných prostriedkov Komisie, zamerané na špecifické otázky, umožňujúce hlbšie pochopenie európskych systémov OVP a ich prepojenia s trhom práce a ostatnými odvetviami vzdelávania;
- zo strany Komisie monitorovanie siete, výmeny príkladov osvedčených postupov a tvorby mechanizmov, ktoré možno používať na šírenie poznatkov a odborných znalostí;
- systematický a flexibilný rámec na podporu aktivít v rámci partnerského učenia sa v oblasti OVP. Týmto rámcom by sa malo podporiť aj decentralizované vzájomné učenie sa.

Kľúčom k pochopeniu, čo sa deje v oblasti OVP, zintenzívneniu vzájomného vzdelávania sa, podpore výskumu a položeniu základov v oblasti politiky odbornej prípravy založenej na konkrétnych údajoch, sú primerané a konzistentné údaje a ukazovatele. Do nadchádzajúcej a nadväzujúcej konferencie ministrov v roku 2008 by Komisia mala:

- venovať osobitnú pozornosť zvyšovaniu rozsahu, presnosti a spoľahlivosti štatistických údajov z oblasti OVP tak, aby bolo možné zhodnotiť pokrok dosiahnutý v rozvoji OVP;
- venovať pozornosť vytvoreniu zložky OVP v ucelenom rámci ukazovateľov a referenčných hodnôt¹⁶;
- venovať osobitnú pozornosť tvorbe štatistických informácií týkajúcich sa investícií a financovania OVP.

Najlepšie je to možné dosiahnuť najvhodnejším využívaním a kombinovaním údajov, ktoré sú k dispozícii, pričom je potrebné zabezpečiť primerané údaje z jednotlivých štátov/oblastí, ako aj súlad a porovnateľnosť s inými údajmi o vzdelávaní a odbornej príprave.

4. Zapojenie všetkých zúčastnených strán

Úspech kodanského procesu spočíva v aktívnej angažovanosti všetkých zúčastnených strán v oblasti OVP, osobitne vrátane sociálnych partnerov na európskej úrovni, ako aj v jednotlivých štátoch, odvetvových organizácií a poskytovateľov OVP. To si vyžaduje:

- stručné a jasné informácie o tomto procese, jeho súvislostiach, prioritách a činnostiach, ktoré sa v jeho rámci vykonávajú, ako aj o efektívnom uplatňovaní výsledkov;
- aktívnu účasť všetkých zúčastnených strán na európskej, celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni vo všetkých etapách procesu;
- dôraz na zapojenie poskytovateľov OVP, učiteľov, školiteľov do testovania a uplatňovania výsledkov procesu;
- zapojenie vzdelávajúcich sa a ich organizácií na vnútroštátnej aj európskej úrovni.

IV. UPLATŇOVANIE A PODÁVANIE SPRÁV

Na podporu uplatňovania kodanského procesu a jeho priorít je potrebné:

- efektívne využívanie štrukturálnych fondov na podporu reforiem OVP v jednotlivých krajinách;
- ciele uplatňovanie Programu celoživotného vzdelávania (2007 – 2013) na podporu tohto procesu, najmä na inovácie, testovanie, experimentovanie a uplatňovanie;
- trvalá podpora Európskeho strediska pre rozvoj odborného vzdelávania (CEDEFOP)¹⁷ a Európskej nadácie pre výcvik (ETF)¹⁸ a ich sietí; budú najmä monitorovať pokrok v prioritných oblastiach a podávať správy o vývoji;
- aktívna účasť ďalších príslušných orgánov Spoločenstva a jeho výborov, napríklad Generálnych riaditeľov odbornej prípravy (DGVT), Poradného výboru Odbornej prípravy (ACVT), Koordinačnej skupiny pre vzdelávanie a odbornú prípravu (ETCG);
- úzka spolupráca v oblasti štatistiky, používanie rovnakých ukazovateľov a referenčných hodnôt ako EUROSTAT¹⁹, OECD²⁰, CEDEFOP a ETF;
- výmena informácií, odborných znalostí a výsledkov s tretími krajinami, najmä tými, na ktoré sa vzťahuje politika rozširovania a susedská politika rozšírenej Európy. Je potrebné zintenzívniť spoluprácu s krajinami, ktoré dosahujú výborné výsledky, a s medzinárodnými organizáciami ako je OECD.

Je potrebné zabezpečiť právo všetkých členských štátov zúčastniť sa na tejto práci.

Vo výročných správach o programoch lisabonských reforiem v jednotlivých krajinách by sa osobitná pozornosť mala venovať pokroku v OVP.

Integrovaná správa o pracovnom programe Vzdelávanie a odborná príprava 2010 za dvojročné obdobie by mala obsahovať osobitnú časť venovanú OVP, na základe ktorej by bolo možné monitorovať pokrok a určiť najzávažnejšie výsledky, o ktorých je potrebné vypracovať správu pre Európsku radu.

Tento proces podporuje Rámec činnosti celoživotného získavania schopností a kvalifikácie²¹ európskych sociálnych partnerov, o ktorom sa takisto každoročne musia podávať správy o priebežnom vývoji.

REFERENCES

- 1 Členské štáty EÚ (Belgicko, Cyprus, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko,
Francúzsko, Grécko, Holandsko, Írsko, Maďarsko, Nemecko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko,
Malta, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovensko, Slovinsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko,
Švédsko, Taliansko)
- 2 ETUC (www.etuc.org), UNICE (www.unice.org), CEEP (www.ceep.org), UEAPME
(www.ueapme.com)
- 3 www.minedu.fi/vet2006
- 4 http://ec.europa.eu/growthandjobs/index_en.htm
- 5 http://ec.europa.eu/education/policies/2010/III_en.html
- 6 Závěry predsedníctva, zasadnutie Európskej rady v Bruseli 23 a 24. marca 2006 (dok.
7775/6). <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st07/st07775.en06.pdf>
- 7 http://ec.europa.eu/education/policies/2010/III_en.html
- 8 http://ec.europa.eu/education/policies/2010/vocational_en.html
- 9 http://ec.europa.eu/education/copenhagen/copenhagen_declaration_en.pdf
- 10 Napríklad Európska súťaž zručností, ktorá sa má konať v Holandsku v roku 2008
<http://www.euroskills2008.nl/wm.cgi> a svetová súťaž zručností, ktorá sa koná každé dva roky
<http://www.wsc2005helsinki.com/>
- 11 Kľúčové správy pre jarné zasadnutie Európskej rady (dok. 7620/06)
http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/jointkey06_en.pdf
- 12 Závěry týkajúce sa zabezpečenia kvality v OVP (dok. 9599/04)
http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/vetquality_en.pdf
- 13 http://ec.europa.eu/growthandjobs/index_en.htm
- 14 http://ec.europa.eu/growthandjobs/index_en.htm
- 15 <http://www.trainingvillage.gr/etv/Projects/Networks/quality/>
- 16 Závěry Rady z 24. mája 2005 o nových ukazovateľoch vo vzdelávaní a odbornej príprave
(Ú. v. EÚ, 10.6.2005, s. 7)
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2005/c_141/c_14120050610en00070008.pdf
- 17 <http://www.cedefop.europa.eu/>
- 18 <http://www.etf.europa.eu/>
- 19 <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>
- 20 <http://www.oecd.org/>
- 21 http://www.ueapme.com/docs/pos_papers/2002/Frameworkofactions.doc